

रनं मक्षतं पुष्पं तदायनमः धूपं दीपं नैवेद्यं तदायनमः तदुजितोसि क्षमस्व ॥ ३॥ ॥ अग्निरग्निजन्मना
 जातवेदाय नमः तस्यैतदुत्तमः आसन ॥ अर्कं विधातुं तस्यैतदुत्तमः आसन ॥ अर्कं विधातुं तस्यैतदुत्तमः आसन ॥
 रहति एममपूजां करोमेतावत्स्वस्थिरो भव पादं अर्घ्यं पुनरावमनं अर्कायनमः वदनं अक्षतं पुष्पं
 अर्कायनमः धूपं दीपं नैवेद्यं अर्कायनमः अर्कं पुजितोसि क्षमस्व ॥ ४॥ ॥ ३० वनस्पते वीर्यो हि भूयाः अस्म
 त्त्वा प्रतरताः सुवीर ॥ गोभिः सन्नद्धैः असिभिः यत्स्वस्था ताते जयतु जेत्यानि ३० भुवःखर वनस्पते रहग
 क रहति एममपूजां करोमेतावत्स्वस्थिरो भव पादं अर्घ्यं पुनरावमनं वनस्पतये नमः वदनं अक्ष
 तं पुष्पं वनस्पतये नमः धूपं दीपं नैवेद्यं वनस्पतये नमः रति वनस्पतिं पूजितोसि क्षमस्व ॥ ५॥ ॥ ३० वन
 मुत्तरशतदेवताः स्थापयित्वा संपूज्य वेदिपश्चिमभागे भूमावेव वलिर्देयात् ॥ ० ॥ ॥ तत्र आ
 कृत्स्नेन राजसावर्तमानो निवेशयन् ॥ नमस्तभ्यमर्त्य अहिरापयेन सवितारयिना देवोयाति भुवनानि प

५ शो

१६

एषन् ॥ १ ॥ सूर्याय ७ तौ दनाभावे एष दध्यक्षतवर्तिर्नमः ॥ १ ॥ इमं देवाऽभसपत्न्यं ६० सुयद्वम्भते क्षत्राय महते
अष्टय महते जानराज्याय त्वेन्द्रियाय ॥ इमं मनुष्यं पुत्रं त्वे विशाल्यवोमीराजा सोमोऽस्माकं ब्राह्मणानां ६०
राजाः ७ सोमाय दृतपायसाभावे एष दध्यक्षतवर्तिर्नमः ॥ २ ॥ अग्निमूर्धादिवः ककुत्सतिः पृथिव्याऽभय
म् ॥ अमा ६० रेता ६० सिजिचतिः ७ भौमाय मस्तु रात्राभावे एष दध्यक्षतवर्तिर्नमः ॥ ३ ॥ इन्द्रास्थाने प्रतिगा
महीत्यमिष्टं पृथ्वी ६० स जेयामयश्च ॥ अग्निं सधस्येऽभ्युन्नरश्मिन् विश्वे देवा यजमानश्च सीदतः ७
धाय दुग्धो दनाभावे एष दध्यक्षतवर्तिर्नमः ॥ ४ ॥ बृहस्पते अति अदर्योऽभर्हं पुमहिमा कुरु मज्जनेषु ॥ यक्षि
दयं द्रुवसः अतः प्रजाततस्मा सुद्विगाश्चोहिविब्रम् ॥ ५ ॥ बृहस्पतये दध्मो दनाभावे एष दध्यक्षतवर्तिर्नमः
॥ ५ ॥ अत्रात्यरिभक्तो रसं सुस्रगा मयिव क्षत्रम्ययः सोमम्यजापतिः ॥ अतेन सत्यमिन्द्रियं विपानं ६० भुक्रम
-क्षसः इन्द्रुमेन्द्रियमिन्द्रम्ययोऽतस्मधु ॥ ६ ॥ भुक्रामघतौ दनाभावे एष दध्यक्षतवर्तिर्नमः ॥ ६ ॥ सत्रो देवी रमि

तमः

१६

एवमापो भवतु पीतये ॥ शंयोरमि श्रवतु नः ॥ ३० ॥ शनैश्च राय कृत्वा भावे एष दध्यक्षत वलिर्नमः ॥
॥ कथानमिगभा भुवहूतो सदा दृष्टः सरदा ॥ कथाशविष्टया दृता ॥ राहवे छगमासा भावे एष दध्यक्ष
त वलिर्नमः ॥ ॥ केतुः कृत्वा त्रकेतये शोमयीऽभपेशसे ॥ तमुषद्विरजायत ॥ केतवे भ्यश्चिन्नौ दनाभा
वे एष दध्यक्षत वलिर्नमः ॥ ॥ ॥ ततो धि देवतानाम् ॥ अम्यकं यजामहे सुगन्धिं मयि ति वेधनम् ॥ ॥ ॥ श्री
कामेव बन्धनान्मत्पो मुक्षिय मामुत ॥ ॥ श्रवाय दृतपायसा भावे एष दध्यक्षत वलिर्नमः ॥ ॥ श्री श्रुते
त्तर्षीश्च पत्क्रपाव होरात्रे पाभ्यै नक्षत्राणि तपमग्निनौ व्यातम् ॥ इत्यत्रिषाणां मुष्मयिषाणां सर्वलो
कम्पयिषाणां ॥ ॥ ॥ मायै दृतपायसा भावे एष दध्यक्षत वलिर्नमः ॥ ॥ ॥ यदक्रुः प्रथमं न जायमानः
उद्यत्समुद्रा दुतवा पुरीषात् ॥ रथेन स्य पक्ष्मा हरिता स्य वाहू ॥ ॥ पल्लुत्यं महिजातते ॥ ॥ अर्वनः ॥ ॥ स्कन्दाय द्य
तपायसा भावे एष दध्यक्षत वलिर्नमः ॥ ॥ ॥ विष्मो रराट् मसि विष्मो अत्रे स्मो विष्मो स्मरसि विष्मो धृगा

सि॥ वैभवमसि विभववेत्वा ३ विभववेद्यतपायसाभावे लघ्वदध्यक्षतवलिर्नमः॥ ४॥ आवसन्त्रास्त्रोषस्त्र
 वर्वसि जायतां मारुते राजन्यः भरतृष्योतिष्माधिपहारथोजायताधोर्ध्वैर्ज्योतानाधः सप्तिः
 प्रश्निर्योषाजिह्वुरथेष्टसभेयो युवांस्ययजमानस्य वीरो जायता विक्रामे नि कामेनः पर्जन्यो वर्धतु
 कृतवत्पोनः भोषधमः पयंतां योगदे मोनः कल्पताम् ३ वृत्तरोद्यतपायसाभावे लघ्वदध्यक्षतव
 लिर्नमः॥ ५॥ सजोषाः रुद्रसगरो मरुद्भिः सोमपिव हवरा भरविहान् ॥ ग्रहि शरैः १॥ रपमधो उदस्या धा
 भयः गृह्णति विभवतो न ॥ ५ पयामगृहीतो लोका यत्त्वा मरुत्वतः लघ्वते यो निरिद्रायत्वा मरुत्वये ३ रुद्रा
 यद्युतपायसाभावे लघ्वदध्यक्षतवलिर्नमः॥ ६॥ असि यमः असि यमोः अस्यादित्यो अर्धव्रसि जितो
 गुप्तेन युतेन असि सोमेन समयविप्लवः ॥ आहो मे शीरो दिविव धनानि ३ यमायद्यतपायसाभावे ल
 घ्वदध्यक्षतवलिर्नमः॥ ७॥ कार्ष्णिर्तसि समुद्रस्य त्याक्षित्याऽव्रयामि ॥ समामोरद्विरग्नतमसो धधीमि

रोषधीं कालाय घृतपायसाभावे षडध्वक्षतवर्त्तनमर् ॥८॥ इन्द्रानास्त्राशतं हिमाद्रुमत्रं समीधी
महि ॥ वयस्वतो वयस्वतं सहस्रतः सहस्रतः ॥ अग्ने स यत्पु ६ सुनम दद्या सो अदा भ्यम् ॥ विवावितो स्वस्तिते पा
मसिम ३ विष्णु प्राय घृतपायसाभावे षडध्वक्षतवर्त्तनमर् ॥९॥ ॥ अथ पुत्रपुत्रिदेवतानाम् ॥ अग्निं नुतं
पुरोदधे हव्यवाहसुपुते ॥ देवा आसा रयादिह ॥ अमये घृतपायसाभावे षडध्वक्षतवर्त्तनमर् ॥१०॥ अस्वने
सधि षडध्वक्षतवर्त्तनमर् ॥ गर्भे स आ यसे मुनः ३ अङ्गो घृतपायसाभावे षडध्वक्षतवर्त्तनमर् ॥११॥ स्यो
ना कथि विनो भवां न सरा निवेशनि ॥ यथा मः तर्म्म स प्रथा ३ पृथिव्ये घृतपायसाभावे षडध्वक्षतवर्त्तन
मर् ॥१२॥ इति विष्णुर्विबक्रमे त्रेधा विनिधये यदम् ॥ समुद्रमस्य पा ६ नुरे ३ विष्णवे घृतपायसाभावे षडध्व
क्षतवर्त्तनमर् ॥१३॥ ब्राता तमिद्रु मविता तमिद्रु ६ हवे हवे सुहव ६ अतमिद्रु ॥ दृया मिशक मुद्रुतमिद्रु ६
स्वस्ति नो मधवा धात्वि नुः ३ इडा य घृतपायसाभावे षडध्वक्षतवर्त्तनमर् ॥१४॥ निघ्नान्यायो निघ्नान्या

प्र. शो.

१८

यवाद्युत्थय ६० भुको अयामिते गर्तासि सुचतोग्रहम् ३ शयै घृतपायसाभावे एष दध्यक्षत वलिर्नमः ॥ ६ ॥
॥ पुजापते नत्व देवान्यन्यो विभासाति पतिव भव यत्कामास्ते जुहमस्त्वं नो भस्त्वय ६० स्याम पतयो रयी
तामः ३ पुजापतये घृतपायसाभावे एष दध्यक्षत वलिर्नमः ॥ ७ ॥ नमोस्तु सर्वेभ्यो ये केव पृथिवी मनु ॥
ये अत्र तिष्ठेये दिवितेभ्यः सर्वेभ्यो नमः ३ सर्वेभ्यो घृतपायसाभावे एष दध्यक्षत वलिर्नमः ॥ ८ ॥ वृक्ष यज्ञान प्र
थमं प्राप्ता हि रिमत् सुखे विन उभावः स तु ध्यापमा भस्य विष्णु शत श्रयो निमात सः विव ३ पुत्नरो
घृतपायसाभावे एष दध्यक्षत वलिर्नमः ॥ ९ ॥ ॥ भयविनायकादिषु श्रय कल्प ॥ गतानां त्वा गता पति
६० हवामहे प्रियारा त्वा प्रिय पति ६० हवामहे निधीना त्वा निधि पति ६० हवामहे मस्यो ममः भाहम जानि
गर्भधमा त्वम जानि गर्भधम् ३ विनायकाय घृतपायसाभावे एष दध्यक्षत वलिर्नमः ॥ १० ॥ ३ आम्बे भग्नि
के म्या त्तिके नमानयति कश्चन ॥ स सत्य सुभद्रिका इको पीतयासी नीम् ३ दुर्गा ये घृतपायसाभावे ए

तमः

१८

षडध्यक्षतवलिर्नमः॥१॥ वातो वामनो वागन्धर्वः सप्तविंशतिः॥ ते अग्नेश्च मधुञ्जले अस्मिन्नवमादधुः॥
वायवे घृतपायसाभावेऽप्यक्षतवलिर्नमः॥३॥ घृतघृतपावानः पिवत वशां वसापावानः पिवता त्रि
क्षत्प हविरसित्वाह॥ दिशः पुदिशः भादिरो विदिशः अदिरो दिग्भ्यः स्वाहा॥ आकाशाद्यहत पायसाभावेऽप्यक्ष
क्षतवलिर्नमः॥४॥ यावाः कशा मधुमत्पश्चिने तु न तावती॥ तया यज्ञमिमिक्षतम्॥ उपयामगृहीतोऽस्य श्विभा
त्वेष्टते यो निर्माही भ्यात्वा॥ अश्विभ्यां घृतपायसाभावेऽप्यक्षतवलिर्नमः॥५॥ ॥ अथ दिक्पालानाम् ॥
इन्द्रमुमहसा दीप्तः सर्वदेवाधिपो महान्॥ यधुहस्तो महासत्वस्तमै नित्यं नमो नमः॥ इन्द्राय माघभक्ताभावे
षडध्यक्षतवलिर्नमः॥६॥ अग्नेयः पुष्टो रक्तः सर्वदेवमयोऽप्ययः॥ धूमकेतुर्जोऽप्यक्षस्तमै नित्यं नमो नमः॥
॥ भग्नये माघभक्ताभावेऽप्यक्षतवलिर्नमः॥७॥ यमश्चोत्पलपत्राभः किरीटी दराष्टकसदा॥ सर्मसाक्षी
विभ्रुहात्मा तस्यै नित्यं नमो नमः॥८॥ यमाय माघभक्ताभावेऽप्यक्षतवलिर्नमः॥९॥ निर्मतिर्गुणमाकृत

१२०

१८

सर्वः रक्षोधिपो महान् ॥ खड्गहस्ते महासत्त्वस्मै नित्यं नमः ॥ १ ॥ निर्जितयो माषभक्ताभावे षडध्वक्षतव
लिर्नमः ॥ २ ॥ ॐ वरुणाः सबलो विष्णुः पुत्रो निमगाधियः ॥ पाशहस्ते महासत्त्वस्मै नित्यं नमः ॥ ३ ॥ वरुणा
य माषभक्ताभावे षडध्वक्षतव लिर्नमः ॥ ४ ॥ ॐ वायुस्तु सर्ववर्तो यं सर्वगध्वरुः श्रुविः ॥ पुत्रो ध्वजह
स्तस्मै नित्यं नमः ॥ ५ ॥ वायवे माषभक्ताभावे षडध्वक्षतव लिर्नमः ॥ ६ ॥ ॐ गौरोयस्तु प्रमासौम्यः
सर्वोषधिसमन्वितः ॥ नक्षत्राधिपतिः सौम्यस्मै नित्यं नमः ॥ ७ ॥ सोमाय माषभक्ताभावे षडध्व
क्षतव लिर्नमः ॥ ८ ॥ ॐ इशानः पुत्रः शुकसर्वविधाधिपो महान् ॥ भूलहस्ते विरूपाक्षस्मै नित्यं नमः
॥ ९ ॥ इशानाय माषभक्ताभावे षडध्वक्षतव लिर्नमः ॥ १० ॥ ॐ पद्मघो निश्चतुर्भुक्तिर्ब्रह्मासः पितामहः
॥ यज्ञाध्यक्षश्चतुर्वक्त्रस्मै नित्यं नमः ॥ ११ ॥ ॐ ब्रह्मणो माषभक्ताभावे षडध्वक्षतव लिर्नमः ॥ १२ ॥ यो
सावनत्ररूपेण ब्रह्माऽसवरावरम् ॥ पुष्पवक्त्राय नमः ॥ १३ ॥ भननाय माषभक्ताभावे

तमः

१८

गा॥ रमिमासलीला नीतक्षती एकपदी द्विपदिवत्तु ष्वदिपंचमपदि षड्पदिसप्तपदिमण्यपदि उच नाउप्रथमो सहासरायमेव्योमन् ०

षडध्वक्षतवलिर्नमः॥१०॥ सुगावो देवाः सदाः भक्तमयभाजमेदं० सवनं जुषाणा भक्त्याराणां हविर्दं० अतः
मेधतवसवो वसुनि त्वाहा ३ ध्रुवा वरुणसुभ्यो माघभक्ताभावे एषदध्वक्षतवलिर्नमः॥११॥ ३ यज्ञो देवानां
प्रत्येति सुमुमादित्या सो भवतामऽयन्नः भावो र्वावितुमतिर्वहत्यादं० होश्रिया बरिवो वित्तरादित्येभ्यस्त्वा
३ धात्रा दिक्षा रशादित्येभ्यो माघभक्ताभावे एषदध्वक्षतवलिर्नमः॥१२॥ ३ यत्तव तत्र श्रुभ्यां० स श्रु
दिशो रक्षा वितस्त्रिरे तेषां० सहस्रयोजने वधन्वानितन्मसि॥३॥ विभद्रा प्रेक्षा दशतडेभ्यो माघभक्ताभा
वे एषदध्वक्षतवलिर्नमः॥ गौरिमिमासलिलानितक्षतिं ३ गौर्या दिव्योऽशमात्भ्यो मासभक्ताभावे ए
षदध्वक्षतवलिर्नमः॥१४॥ गरानाच्या गरापतिं० हवामहे विष्णुणा त्वा प्रियवति० हवामिधिनाच्या नि
धिपति० हवामहे यतो मम आहमजानि गर्भधमात्त्वमजानि गर्भधम॥३॥ गरापतये माघभक्ताभावे
एषदध्वक्षतवलिर्नमः॥१५॥ मरुतो यस्महि रक्षये पायादिवो दिमहः सः स सुगोपातमोजना ३ भावाहदिस

पदे ३

प्रमदो माष भक्ताभावे एष दध्यक्षतवलिर्नमः ॥ ५॥ वत्स यज्ञानं प्रथमे पुरस्ता द्विती मतः सुखो वेन भावः स्व
 उध्वाऽऽपमाऽभस्मविष्णुः सतश्च योनि मासतश्च विव ॥ ६॥ वत्स तो माष भक्ताभावे एष दध्यक्षतवलिर्नमः ॥
 ७॥ मानस्तोके तनये मानभायुषि मानो गो प्रमानो अश्वे उतिरिष ॥ मानो विरत्रुधामिनो गर्धे ह विष्मत्र
 सदमित्वा ह वा मेहे ॥ ८॥ राजाय माष भक्ताभावे एष दध्यक्षतवलिर्नमः ॥ ९॥ रद्विष्णुर्विवक्रमे त्रेधा विनि
 दधे पदम् स मुष्मस्य पादः सुरे ॥ १०॥ विष्णवे माष भक्ताभावे एष दध्यक्षतवलिर्नमः ॥ ११॥ भग्नितश्मि
 जन्मना जातवेदा घृतस्मेर क्षुरम्बतम्भः आसन ॥ भर्कस्त्रिधातु रजसो विमानो जसो धर्मी ह विरश्मि
 नामः ॥ १२॥ भर्काय माष भक्ताभावे एष दध्यक्षतवलिर्नमः ॥ १३॥ वनस्पते वीरुद्रो हि भयाभस्य सत्वा प्र
 तराणाः सुविरः गोभिः सत्र ॥ भसि विज्य स्याता ते जयतु जेत्यानि ॥ १४॥ वनस्पतये माष भक्ताभावे एष द
 ध्यक्षतवलिर्नमः ॥ १५॥ एवं फल्गादिभिरिभक्षाणि सर्वादि सुतरात देवताभ्यो नमः ॥ १६॥ क्षिपं नैवेद्यं

वत्समर्पयेत् इति दद्यात् ॥ ॐ ॥ ॥ वेद्युपरिहसमात्रफलपुष्पशोभितं वितानकंदृहस्यतिदे
वतं सूर्यादिदेवताभ्योनमः इति सङ्कल्पयेत् ॥ ॥ एवं पूजात्रिवर्त्यः अग्नेर्दक्षिणात उपविश्य
उत्तराभिमुखः कुशयवजलाभ्यादाय ॥ ॐ भवेत्सादिदेशकालौ स्मृत्या ग्रहाशक्तिकर्मणि इदमाज्या
दिहवनीय इवम् पूर्वमापातज्यभागपूजापतिदानी सोमदेवताभ्यः प्रधानभूतेभ्यः सूर्य सोम
भौम बुधजीव शुक्रशनिश्चरतारुकेतुपग्रहश्चर उमात्कन्दविष्णुब्रह्मेन्द्र यमकालवित्रगुप्ताख्या
धिदेवताभाग्मदभूमिर्विष्णुदेवाः शक्तिपूजापतिसर्वब्रह्माख्यप्रत्यधिदेवता विनायक दुर्गावा
ष्वाकाश्चर्याख्यलोकपाला इन्द्राग्नीयमनिर्ऋतिवरुणवायुसोमेशानवल्लानन्तारख्यदिकपाला ध
व्याय एवमुधात्रादि द्वादसादित्य विरभद्रा द्वेकादशाह गौर्यादिषोडशानात्र भावाहादिश प्रमत्त
धत्त विष्णु रुद्रा र्कचनस्यतिदेवेभ्यः उत्तराङ्ग सूर्यवायुः अग्निवारासवित्तविष्णुविश्वेदेवमस्तु

प्रश्नः
२९

कंपजापतिस्त्रिष्टुप् सदेवेभ्यो मयाः अतः सर्वदेवतो देशेन युगपदव्यत्यागश्च कुर्यात् प्रत्याहृतित्यागस्य मर्तुम
शक्यत्वात् ॥ होमश्च पुण्यवादि त्याहा न्नस्ततः देवत्यमत्रैकविदेव हरे उकीर्तनम् ॥ नवग्रहादिदेवताप्रत्यधि
देवतापञ्चलोकपालदशदिक्पालाष्टयसु द्वादशादित्येकादशाह्रद्वयोऽशमात् सप्तमद्वयस्य विष्टुत्तदार्कव
नस्य तीनां प्रधानदेवतानां प्रत्येकमष्टेन शतमष्टविंशति द्वादशाष्टेन वाहृतयः इत्येकं कार्यम् ॥ चत्वारित्य
त्तदमात् सप्ततां मनत्रा उरोधेन समुदिताना मेकहोमः प्रत्येकमत्रा भावत ॥ तत्र समुदितपक्षेष्टकपञ्चाशदेव
ताः ॥ अष्टेन त्रसताहृतिषु पञ्च सहस्राणि पञ्चशताष्टेन वाहृतयः ॥ ५५०॥ अष्टविंशत्याहृतिषु चतुर्दशशतान्य
ष्टविंशतिश्चाहृतयः ॥ ५५२॥ द्वादशाहृतिषु षड्शतानि द्वादशा वाहृतयः ॥ ५५२॥ अष्टहृतिषु चतुःशतान्यष्टे
वाहृतयः ॥ ५५०॥ जापस्तुक्ता निजयेत् ॥ ७८॥ सर्वा ध्यस्तुष्टेत् ॥ ततः समिद्धतमे निधमेऽताशने दक्षिराजा
उपातयित्वा होता आज्यपरीक्षुवेत्ता प्रथमे मनसा ॥ ७९॥ ॐ प्रजापतय इति प्रजापतिर्कविस्त्रिष्टुप् प्रजा

सप्तः
२९

पतिर्देवतानवग्रहमखेभाज्यहोमेविनियोगः ३ प्रजापतयेत्याह इदं प्रजापतये ॥ इति प्रजापत्यमाघारमुहया
तः सुयस्युतशेषश्चेषासणीपात्रेनिदधातु ॥ ३ इत्यायेति प्रजापतिर्ऋषिस्त्रिष्टुप् ऋग्देवतानवग्रहमखे
भाज्यहोमेविनियोगः ॥ ३ इत्यायत्याह इदमिन्द्राय इति द्वितीयमाघारमग्नेर्दक्षिराभागेमुहयातु ॥ ३ अग्न
य इति प्रजापतिर्ऋषिस्त्रिष्टुप् ऋग्देवतानवग्रहमखेभाज्यहोमेविनियोगः ३ अग्नयेत्याह इदमग्नये
इत्याग्नेयमाज्यभागमुहयातु ॥ ३ सोमायेति प्रजापतिर्ऋषिस्त्रिष्टुप् ऋग्देवतानवग्रहमखेभा
ज्यहोमेविनियोगः ३ सोमायत्याह इदंसोमाय इति तृतीयमाज्यभागमग्नेर्दक्षरभागेमुहयातु ॥ ॥
अथ प्रधानदेवताहोमः ॥ तत्र सूर्यस्य ॥ आह ॥ ३ आहूयेति हिरण्यपस्त्यऋषिस्त्रिष्टुप् ऋग्देवतादेव
ता आदित्यप्रीतयेकपित्नाग्नौ भाज्यहोमेः ऋक्सविहोमेचविनियोगः ३ आहूयेन्नरजसावर्तमानो नि
वेशयन् ॥ नमृतन्मर्त्यश्च हिरण्यपयेन सविता रथेना देवो याति भुवनानि पश्यन् ३ सूर्यायत्याह इदं सूर्या

यः ॥ १ ॥ पलाशः ॥ १०० इमं देवेति वरुणा अवि सोमो देवता यजुः सोमं प्रीतये पिङ्गला नो आज्यहोमे पलाशसमि
 द्रो मेव विनियोगः ॥ १०१ इमं देवाः असयस्त्र्यं सुवदु महते क्षत्राय महते ज्यैष्ठ्याय महते जानता ज्यान्दस्येन्द्रिया
 यः ॥ इमं मनुष्यं पुत्रं मस्यै विशाखं बवो मीराजा सोमो मास्माकं ब्राल्लराना ६० राजा ॥ १०२ सोमाय स्वाहा इदं सोमाय
 ॥ १०३ ॥ यथे ॥ १०४ अग्निं मूर्ध्नि विरुपाक्षं अविर्गायत्रीं नो देवता कुजं प्रीतये धर्मके त्वं नो आज्यहो
 मे स्वादि स मिद्धो मेव विनियोगः ॥ १०५ अग्निं मूर्ध्नि दिवः ककुत्पतिः पृथिव्याः अयम् ॥ १०६ अपा ६० रेतो ६० सिजि
 चति ॥ १०७ भौमाय स्वाहा इदं भौमाय ॥ १०८ अयं मार्गः ॥ १०९ उदु अस्तेति परमेष्ठिं अविर्धो देवता त्रिष्टुप् नो
 उध प्रीतये जाठरा नो आज्यहोमेः पामार्गं स मिद्धो मेव विनियोगः ॥ ११० उदु अस्त्वामि प्रीतिजा गरीक्ष मिष्टं यत्ते स
 स्वजेथामयश्च ॥ १११ अग्निं सयस्येऽभु नृशिरं विष्टे देवा यजमानश्च सीरतः ॥ ११२ उधाय स्वाहा इदं उधायः
 ॥ ११३ ॥ पीपलः ॥ ११४ इह स्पतेऽअतीतिं गृत्समदं अविर्हं स्पतिर्देवता त्रिष्टुप् नो इह स्पति प्रीतये शिविनामा

नौभाज्यहोमेअथसमिद्धोमेवविनियोगः॥३॥ हृत्स्यतेऽतिथरयोऽर्हापुमद्विभाकुरुमज्ज
नेषु॥ यदीदयच्छ्वसःअतप्रजाततदस्मात्प्रविरा-धेहिचित्रम्॥३॥ हृत्स्यतयेत्वाहा इदं हृत्स्यतये॥
५॥३॥मी॥३॥अत्रात्यरिक्तुत इतिप्रजापत्यश्चिसरस्वती दुःकषयःभुकोदेवताजगती कुरुःभुक्तीतये
भाज्यहोमेऽंवरसमिद्धोमेवविनियोगः॥३॥अत्रात्यरिक्तोरसंवल्लगाव्ययिवक्ष्यमयःसोमस्य
जापति॥अतेनसत्यमिन्द्रियंविधानं॥३॥भुक्रमंधसःरदुस्येन्द्रियमिदम्ययोमतमधु॥३॥भुक्रायत्वाहा
इदंभुक्राय॥५॥समी॥शत्रोदेवीरितिदध्यक्राथर्वराअधिःशनिर्देवतागायत्री कुरु शनैश्चरपीतयेम
हातेजामौभाज्यहोमेशमीसमिद्धोमेवविनियोगः॥३॥शत्रोदेवीरभिष्टयःआपोभवन्नुपीतये॥शंयोरभि
स्त्रवन्नुन॥३॥शनैश्चरायत्वाहा इदंशश्चराय॥३॥३॥३॥३॥कयानश्चित्रेतिवामदेवमधिराहृदेवतागाय
त्रीछन्दोराहृपीतयेइताशाना नौभाज्यहोमेहवीसमिद्धोमेवविनियोगः॥३॥कयानश्चित्रःआभस्वहृती

शं शो.

२३

सदाहृदः सखाः ॥ कयाशविह्याहता ॥ राहवेत्याह ॥ इदं राहवे ॥ ८ ॥ कुश ॥ १० ॥ केतुर्हृत्तव त्रिति मधुच्छन्दः मविः
केतवो देवता गायत्री छन्दः केतुप्रीतये रोहिताग्नौ भाज्य होमे कुश समिद्धो मेव विनियोगः ॥ ११ ॥ केतुर्हृत्तव त्रके
तवे पेशो मयी अपेशसे ॥ समुष पिरजायत ॥ केतुभ्यः स्वाहा ॥ इदं केतुभ्यः ॥ १२ ॥ ॥ अयाधिदेवतानाम् ॥
तत्रैव रस्य ॥ १३ ॥ अम्यक मिति वसिष्ठः अघितो देवता अनुष्टुप् छन्दः अं वक प्रीतये भाज्य होमे व विनियोगः
॥ अम्यकं यजामहे सुगन्धिं सुष्टि वध्नम ॥ १४ ॥ अर्वाक मिव वधना न्यतोऽक्षी यमा मृतात् ॥ १५ ॥ इश्वरा
य स्वाहा ॥ इदमीश्वराय ॥ १६ ॥ अत्र प्रणीतो दक स्पर्शः ॥ १७ ॥ श्रीश्रुते सुतर नारायणा अघित मा देवता त्रिष्टुप् छन्दः
उमा प्रीतये भाज्य होमे चर होमे विनियोगः ॥ १८ ॥ श्रीश्रुते लक्ष्मीश्वर पत्न्या व होरा त्रिपाश्वेन क्षत्रातिरूप
माश्रितो व्यातम ॥ १९ ॥ इह त्रिधाराः सुम्भः ॥ इधाराः सर्वलोक मः ॥ इधाराः ॥ २० ॥ उमायै स्वाहा ॥ इदं उमायै ॥ २१ ॥
॥ यदक्रन्द इति भास्कर जमजानी क्षीर्यतम सन्मधयः ॥ अन्ने देवता त्रिष्टुप् छन्दः अन्ने प्रीतये भाज्य होमे चर

र होमे

रामः

२३

होमेविनियोगः ॥ यदक्रन्दः प्रथममज्ञायमानः ॥ यत्समुद्रादुत्थाश्रीषात् ॥ श्वेनस्य पक्ष्या हरितास्य
वाहुः ॥ यस्तुत्यं महिजाततेः अर्चनः ॥ स्वन्दायत्वाहा इदं कन्याय ॥ ३॥ ॥ विष्णोरराट्मिति ॥ तत्पञ्च
विर्विष्णुर्देवता यजुर्विष्णुः प्रीतये आज्यहोमे च तहोमे च विनियोगः ॥ ॥ विष्णोरराट्मसि विष्णोः श्रमप्रे
स्थो विष्णोः स्मरसि विष्णोः ध्रुवोऽसि ॥ वैष्णवमसि विष्णवेत्वा ॥ विष्णवेत्वाहा इदं विष्णवे ॥ ४॥ ॥ आ
वृत्तमिति प्रजापतिर्ऋषिबुद्ध्या देवता वृत्तमप्रीतये आज्यहोमे च तहोमे विनियोगः ॥ ॥ आवृत्तं ब्राह्मणो ब्र
ह्मवर्चसी जायतामाराऽऽराजन्तः ॥ अरः ॥ इषयोतिव्याधि महारथो जायता धो गिर्धर्ष उर्ध्वोऽननानः ॥
सप्तिः पुराधियोषाजि हुरथेऽणः सभेयो युवात्पयजमानस्य वीरो जायता त्रिकामेनिकामेनः पञ्चन्यो
वर्षतु फलवत्येनः भोषधयः पयंतां योगरुमोनः कल्पतां ॥ वृत्तमरोत्वाहा इदं वृत्तमरो ॥ ५॥ ॥ सजे
षा इति विश्वामित्रऋषिरिन्द्रो देवता इन्द्रप्रीतये आज्यहोमे च तहोमे विनियोगः ॥ सजोषा इदं

य. शो.

२४

सगलो मरुद्रिः सोमे विवहृ बहभरविद्वान् ॥ जहिश्रुं ॥ १ ॥ रपमधोत्रदस्वाधा भयद्रुक्कणुहिविस्वतो नः ॥
उपयामगृहीतो सीदयत्वा मरुत्ततः एषते यो निरिद्रायत्वा मरुत्तते ॥ इन्द्राय स्वाहा इदमिन्द्राय ॥ २ ॥
ॐ असियम इति भास्कर जमदग्निरीर्धतमसः ऋषयो यमो देवता त्रिष्टुप् द्यौयम पीतये भाज्यहो मे वरु
हो मे विनिर्नियोगः ॥ ३ ॥ असियमोऽस्त्यादित्यो भव्यत्रसि त्रितोऽसेन वृतेनः असिसोमेन समया वि
पुक्तः ॥ आहुस्ते त्रीतिरिविवधनानि ॥ यमाय स्वाहा इदं यमाय ॥ ४ ॥ ॐ कार्ष्णि रसीति दध्यद्राधर्वता
मषिः कालो देवता भुवुष्टुष्टुः कालपीतये भाज्यहो मे वरुहो मे विनिर्नियोगः ॥ ५ ॥ कार्ष्णि रसिसुष्टुष्टुत्वा
क्षित्याऽऽत्रयामि ॥ स मापोरद्विरगमतमसो षधीभिरोषधी ॥ कालाय स्वाहा इदं कालाय ॥ ६ ॥ भव्य
लीतो इन्द्राय ॥ ७ ॥ वित्राय सोरिति देवा ऋषयश्चित्रगुप्तो देवता जगती चन्द्रश्चित्रगुप्त पीतये भाज्यहो
मे वरुहो मे विनिर्नियोगः ॥ इक्ष्वाणात्वा शतः ॥ हिमागुमन्तः ॥ समीधीमदिवयत्तवयस्कृतः ॥ सहस्रतः स

तमः

२४

रक्तम ॥ अग्ने स पत्न्य दसु नम द वा सो भ दा भ्यम् ॥ वि स्वा व सो स्व त्ति ते वा र म सिय ३ वि त्र ग प्रा य स्वा
हा इ द श्चि त्र ग प्रा य ॥ ८ ॥ ॥ अ प व त्वा धि दे व ता ना म् ॥ ३ ॥ अग्नि द्यु त मि ति वि त्पा क्ष अ धि र्नि र्दे व ता गा
य त्री छन्दो नि प्री त ये भा ज्य हो मे व र हो मे वि नि यो गः ॥ ३ ॥ अग्ने नू तं पुरो द धे हव्य वा र सु प यु ते ॥ दे वा भा ता
द या दि ह ३ अग्ने ये स्वा हा इ द मग्ने ये ॥ १ ॥ ३ ॥ अस्व त्त ति ह र स्य ति अ धि र पो दे व ता पुरः ॥ अग्नि कृ द्दो
पा प्री त ये भा ज्य हो मे व र हो मे वि नि यो गः ॥ अस्वग्ने स धि हव्य सो ष धी र उ त् अग्ने ॥ गर्भे सं आ य ते पुनः
३ अग्ने स्वा हा इ द मग्ने ॥ २ ॥ ३ ॥ स्यो ना पृ थि वी ति मे धा ति धि र्म धि र्पृ थि वी दे व ता गा य त्री छन्दः पृ थि
वी प्री त ये भा ज्य हो मे व र हो मे वि नि यो गः ॥ ३ ॥ स्यो ना पृ थि वी नो भ वा न द क्ष रा नि वे श नि ॥ यथानः स र्म स
पु था ॥ पृ थि व्ये स्वा हा इ द पृ थि व्ये ॥ ३ ॥ ३ ॥ इ दं वि षु ति ति मे धा ति धि र्म धि र्वि षु र्दे व ता गा य त्री छन्दो वि
षु प्री त ये भा ज्य हो मे व र हो मे वि नि यो गः ॥ ३ ॥ इ दं वि षु र्वि व क्र मे त्रे धा वि नि र्द धे प द म् ॥ स मु ष म स्य

प्र. शां.

२५

पा० सुरे॥ विष्णवे स्वाहा इदं विष्णवे॥ ४॥ ॐ वातारमिन्द्रमिति गात्रे अषिरिन्द्रो देवता त्रिष्टुष्टुन्द इन्द्रोऽपि
ये आज्यहोमे चरुहोमे च विनियोगः॥ ॐ वातारमिन्द्रमवितारमिन्द्रं हवे हवे सुरवर्धं भरमिन्द्रम्॥ इयामिश
कं सुरवर्धमिन्द्रं स्वस्ति नो मघवाधा त्विन्द्रः इन्द्राय स्वाहा इदमिन्द्राय॥ ५॥ ॐ अदित्ये रात्रेति दध्यज्रथर्व
रात्रि अषिरिन्द्रा नो देवता यजुश्चन्द्रः रात्रि अतये आज्यहोमे चरुहोमे च विनियोगः॥ ॐ अदित्ये रात्रि अतिये
वर्धयोऽस्यर्ज्यत्वा दध्नेन स्वावशुवापयश्यामि॥ भग्ने जिह्वा सिन्धुर्देवेभ्यो धाम्ने धाम्ने भव यजुषे यजुषे ॐ श
स्वे स्वाहा इदं शय्ये॥ ६॥ ॐ प्रजापते नैति वरुणा अषिः प्रजापतिर्देवता त्रिष्टुष्टुन्दः प्रजापतिर्ऽपि तये आ
ज्यहोमे चरुहोमे च विनियोगः॥ ॐ प्रजापते नत्वं देवान्यन्यो विश्वात्पाति पीतयस्तुव॥ यत्कामास्ते तु
मत्स्वन्नो अस्तु वयं० स्वामपतयोऽपीरा॥ ॐ प्रजापतये स्वाहा इदं प्रजापतये॥ ७॥ ॐ नमोऽस्तु सर्पेभ्य इति
देवा अषयः सर्पा देवता अत्रुष्टुष्टुन्दः सर्पेऽपि तये आज्यहोमे चरुहोमे च विनियोगः॥ नमोऽस्तु सर्पेभ्यो ये केव

तमः

२५

पृथिवि मनु॥ येऽन्नस्ते येदिवि तेभ्यः सर्वेभ्यो नमः॥ सर्वेभ्यः स्वाहा इदं सर्वेभ्यः॥ ८॥ ॐ वृक्षयज्ञानमिति प्र
तापतिर्म्मषिर्वृक्षदेवता त्रिष्टुप् देवतन्वीतये आज्यहोमे वरहोमेव विनियोगः॥ ॐ वृक्षयज्ञानं प्रथमं प्रस्ता
दिस्तीमत्तः सुरवोवेन आवः सवुष्माऽयमाऽस्य विष्णुः सतश्च योनिमाशतश्च विव॥ वृक्षतो स्वाहा इदं वृक्षतो
॥ ९॥ ॥ अथ विनायकादिष्वनाम॥ ॐ गणानां त्वेति प्रजापतिर्म्मषिर्म्मरायतिर्देवता यजुर्विनायक प्री
तये आज्यहोमे वरहोमेव विनियोगः॥ ॐ गणानां त्वा गणायति ६० हवामहे प्रियाणां त्वा प्रियपति ६० हवामहे नि
धिनान् च निधियति ६० हवामहे वसो मम आरुमजानि गर्भं धमा त्वमजानि गर्भं धम ॐ विनायकाय स्वाहा इदं
विनायकायः॥ १०॥ ॐ अम्बे अम्बिके इति प्रजापतिर्म्मषिर्दुर्गादेवता अनुष्टुप् देवतान्वीतये आज्यहोमे वरहो
मेव विनियोगः॥ ॐ अम्बे अम्बिके न्यालिके नमानयति ६० अम्बे न॥ ससत्पु सुभद्रिकाऽंका पिलवा सिनिम् ॐ दुर्गा
ये स्वाहा इदं दुर्गायै॥ ११॥ ॐ वातो वेति गन्धर्वा अथ यो पातो देवता उष्मिक देवता प्रीतये आज्यहोमे वरहोमेव वि

नियोगः॥ वातो वासनो वागध्वः संपृचि ६० सति ॥ ते अनेन मयुः अस्ते अस्मि अवमा ६१ धु ३ वायवे स्वा
 हा इदं वायवे ॥ ३ ॥ ३० उद्वा अत्येति प्रजापतिर्भवि राकारो देवता उष्मि कृच्छ्र भाकाश पीतये भाज्यहो
 मेचरहो मेच विनियोगः ॥ ३० उद्वा अस्य समिधो भवत्युद्वा भुकारो वी ६० ध्वमे ॥ धु मन्त्रमा सुप्रतिकल्पस
 ने ३० आकाशाय स्वाहा इदमाकाशाय ॥ ४ ॥ ३० अश्विनो भैषज्येनेति अश्विः कवि राश्विनो देवते यजुः
 अश्वि पीतये भाज्यहो मेचरहो मेच विनियोगः ॥ ३० अश्विनो भैषज्येनेते जसे ब्रह्म वर्चसाया भिषि श्यामि सर
 त्यये भैषज्येन वीर्याया न्नायाया भिषि श्यामि रुत्येन्द्रिये रायलाय श्रिये यशसे भिषि श्यामि ३० अश्वि
 भ्यां स्वाहा इदमश्विभ्यां ॥ ५ ॥ ॥ अथ दिक्पालानाम् ॥ तत्रेन्द्र ॥ ३० वाता रमिन्द्रमिति गार्ध्व अवि रित्यो
 देवता त्रिष्टुप् इन्द्र पीतये भाज्यहो मेचरहो मेच विनियोगः ३० वाता रमिन्द्रमविता रमिन्द्र ६० हवे हवे सुह
 व ६० अरमिन्द्रम् ॥ इयामिशक्रमुत्तमिन्द्र ६० स्वत्तिनो मघवा धात्रि इन्द्राय स्वाहा इदमिन्द्राय ॥ ५ ॥ ३० अ

पृष्ठे निर्मते भागसु अथ ह्यस्याहनिनेत्रेभ्यो देवेभ्यः पुरः स द्यः स्वाहा यमनेत्रेभ्यो देवेभ्यो भ्यः पुरः स द्यः स्वाहा दक्षिणस द्यः स्वाहा विश्वदेवनेत्रेभ्यो देवेभ्यः पुरः स द्यः स्वाहा मित्रावरुणनेत्रेभ्यो देवेभ्यः पुरः स द्यः स्वाहा सोमनेत्रेभ्यो देवेभ्यः पुरः स द्यः स्वाहा ३

३५२

मिन्दुतमिति विरूपाक्षः अविर्गन्निर्देवता गायत्री छन्दोः ग्रीष्मोतयेभाज्यहोमेव तहोमेव विनियोगः ॥
ॐ अग्निमुतं पुरोदधेरुष्यवाहमुपबुते ॥ देवा आसादयादिह भग्नये स्वाहा इदमग्नये ॥ १ ॥ ॐ असियम इति
भार्गवजयदग्निदीर्घतमसः अथ यो यमो देवता त्रिष्टुप् छन्दो यमप्रीतयेभाज्यहोमेव तहोमेव विनि
योगः ॥ असियमोः अस्यादित्यो अर्वत्रसि त्रितोऽष्टेन प्रतेन ॥ असिसोमेन समया विपुक्तः ॥ आ
ॐ ते ग्रीणि दिवि वधनानि ॐ यमाय स्वाहा इदं यमाय ॥ अत्र प्रणीतोऽयं कर्मर्षिः ॥ १ ॥ ॐ पृष्ठे नि
र्मते रतिवत्तुः अविर्गन्निर्देवता यजुर्विज्जतप्रीतयेभाज्यहोमेव तहोमेव विनियोगः ॥ १ ॥ पृष्ठे नि
र्मते भागसु अथ ह्यस्याहनिनेत्रेभ्यो देवेभ्यः पुरः स द्यः स्वाहा यमनेत्रेभ्यो देवेभ्यो भ्यः पुरः स द्यः स्वाहा दक्षिणस द्यः स्वाहा विश्वदेवनेत्रेभ्यो देवेभ्यः पुरः स द्यः स्वाहा मित्रावरुणनेत्रेभ्यो देवेभ्यः पुरः स द्यः स्वाहा सोमनेत्रेभ्यो देवेभ्यः पुरः स द्यः स्वाहा ३
अथिर्वत्तुः देवता गायत्री छन्दो वत्तुः प्रीतयेभाज्यहोमेव तहोमेव विनियोगः ॥ इममेव त्वाभुधि हव
मघा वमऽयः त्वामयत्सरावके ॐ वत्तुः गायत्सरा इदं वत्तुः गाय ॐ वातो वेति गधर्वा अथ यो वापुर्देवता

ग्रंथा

३

उत्पिक्छा रोवाऽप्रीतये भाज्य होमे च त होमे विनियोगः ॥ ३ ॥ वातो वामनो वागध्वर्वा सप्त वि० ११ तिः ॥ तिभ्यो
भ्यमऽभ्रमे भूमिं जवमादधुः वायवे स्वाहा इदं वायवे ॥ ४ ॥ ३ ॥ वयं सोमेति बभ्रुः कषिः सोमो देवता गा
यत्री रुद्रः सोमऽप्रीतये भाज्य होमे च त होमे च विनियोगः ॥ ५ ॥ वयं सोमवते त वनस्रकः पुत्रिः प्रतः ॥ प्रजा
वत्तः सवेमहिः ॥ ६ ॥ सोमाय स्वाहा इदं सोमाय ॥ ७ ॥ ३ ॥ तमिशानमिति गोतमः कषिरीशानो देवता जगती च
न रशानऽप्रीतये भाज्य होमे च त होमे च विनियोगः ॥ ८ ॥ तमिशानभ्रगतस्तस्य वस्यति शिष्यः अत्रिचमवसे हू
महेवयमः शानाय स्वाहा इदमीशानाय ॥ ९ ॥ अत्र प्रणितो एकस्पर्शः ॥ १० ॥ ३ ॥ नमोऽस्तु सर्पभ्यो इति वामदेवः
षयोऽनन्तो देवता नृपुण्ड्रः नत्तऽप्रीतये भाज्य होमे च त होमे च विनियोगः ॥ ११ ॥ नमोऽस्तु सर्पभ्यो ये केचन पृथिवी
पनु ॥ ये भर्तृणि ये देवितेभ्यः सर्पभ्यो नमः ॥ १२ ॥ सर्पभ्य स्वाहा इदं सर्पभ्यः ॥ १३ ॥ ३ ॥ वृक्षयज्ञानमिति प्रजाप
तिर्ऋषिर्ब्रह्मा देवता त्रिष्टुप् नृपुण्ड्रः वृक्षऽप्रीतये भाज्य होमे च त होमे च विनियोगः ॥ १४ ॥ ३ ॥ वृक्षयज्ञानं प्रथमं मृत्ता

तमः

३

द्विशिमतः सुतयोवेनः भावः ॥ सगुध्याऽऽपमाभस्यविष्टः शतश्वयोनिमशतश्वविव ॐ वृत्तलोत्वा
 हा इदं वृत्तलोत्वा ॥ १० ॥ ॥ अथ वत्सादीनाम् ॥ तत्र वत्सनाम् ॥ सुगाव इति देवाः अथ यो वत्सवो देवता त्रिष्टु
 प्फुन्दो वत्सु प्रीतये भाज्य होमे च त्र होमे च विनियोगः ॥ सुगावो देवाः स दनाः भर्तृमयः भाज्ये ददं सवन
 जुषाणाः भरमाणा वहमाना हविर्दं ष्यत्मे धत्त वत्सवो वत्सु निस्वाहा ॐ वत्सु भ्यस्वाहा इदं वत्सु भ्यः ॥ ११ ॥ ॐ य
 ज्ञा देवानामिति कुत्सम विरादित्या देवता त्रिष्टु प्फुन्द आदित्य प्रीतये भाज्य होमे च त्र होमे च विनियोगः ॥ य
 ज्ञा देवानां प्रत्येति सुभ्रमादित्या सो भवताम् उ यत्र ॥ आवोर्वा विमुमतिर्वहत्या ददं होश्चिद्याव विवोचित
 तामदादित्ये भ्यस्वाधात्रादि द्वादसादित्ये भ्यस्वाहा इदं धात्रादि द्वादसादित्ये भ्यः ॥ १२ ॥ य एतावत्त इति परमेष्ठी
 मधिरुद्रा देवता भनुष्टु प्फुन्दो रुद्र प्रीतये भाज्य होमे च त्र होमे च विनियोगः ॐ य एतावत्त श्वभ्या दं शश्व
 दितो रुद्रा वितत्यिरे ॥ तेषां स हत्त यो जने वध न्या नित न्मसि ॐ रुद्रे भ्यस्वाहा इदं रुद्रे भ्यः ॥ अत्र प्रणीतो

५ शो.

२८

दकस्पर्शा ॥ १ ॥ ॐ मरुतो यस्मै ति गौतम ऋषिर्मरुतो देवता गायत्री छन्दो मरुता प्रीतये आज्य होमे च त्रहो
मेव विनियोगः ॥ १ ॥ ॐ मरुतो यस्मै हि क्षये पासा दिवो दि महसः ससु गोपातमोजनाः ॐ आवा हा दितप
परुद्रा स्वाहा इदं मरुद्राः ॥ ४ ॥ ॐ आवुलन चिति प्रजापतिर्भविर्वस्मा देवता यजुर्वस्म प्रीतये आज्य हो
मे च त्रहोमेव विनियोगः ॥ १ ॥ ॐ आवुलन नवात्मनो वुलन ववसि जायता न्माराष्ट्रे राजन्यः श्रु रषव्यो दिव्या
धि महायो जायता धो ग्धो धे उर्वो णान नानः श्रु सपिः पुरं श्वे र्योषा जिह्व रथे ण सभे यो युवा स्य यज
मान स्य वीरो जायता त्रिकामे नि कामेनः पर्ज्य न्यो वर्षतु फलवत्यो नः ओषधयः पयंतां योगवद्धे मो
नः कल्पताम् इवुलनो स्वाहा इदं वुलनो ॥ ५ ॥ ॐ इदं विष्णु रिति मेधातिर्भविर्विष्णुर्देवता गायत्री छ
न्दो विष्णु प्रीतये आज्य होमे च त्रहोमेव विनियोगः ॐ इदं विष्णुर्विचक्रमेभ विनिदधे पदम् समरु
मस्य पार्थ ० सुरे ॐ विष्मये स्वाहा इदं विष्मये ॥ ६ ॥ ॐ मानसो क इति कुत्स ऋषी तपो देवता गायत्री छ

तमः

२८

दोऽद्वीतये भाज्य होमे च होमे च विनियोगः ३ मानलोके तनये मान आधुषी मानो गोऽधुमानो अ
श्वेषु तिष्ठेत् ॥ मानो विराजुऽनामिनो वर्धिरविष्मत्तः सदमित्वा हवामहे ३ तदय स्वाहा इदं तद
यः ॥ अत्र प्रीतिर्यस्य ॥ १॥ ३ वित्रदेवाना मितिकुत्समविः सूर्यो देवता अर्क प्रीतये भाज्य होमे
च होमे च विनियोगः ॥ ३ इन्द्राना त्वा शत ६० हिमाधुमत्त ६० समीधी महि ॥ वयस्व त्ने वयस्व त ६० सहस्र
त्तः सहस्रतम ॥ अग्ने न पत्न दस्यु न म दध्रा सो भ दाभ्यम् ॥ वित्रा ब सोऽस्य त्ति ते पा र म सीय ३ अर्का य स्वा
हा इदमर्का यः ॥ ८॥ ३ अय ६० इति प्रजापतिः अविर्वनस्य तिर्देवता यजुर्वनस्य तिर्देवतये भाज्य हो
मे च होमे च विनियोगः ॥ ३ याम्ना त्ति रवी रत्त रिक्षम्मा हि ६० सीः पृथिव्या सस्रव ॥ अय ६० हित्वा स्व
धिति स्तेति जानः पुत्ति नाय महते सौभगाय ॥ अतस्त्व नैव वनस्य ते शत वत्सोऽधिरोह स हस्व
वत्सा विषय ६० त हेमः ३ वनस्य तये स्वाहा इदं वनस्य तये ॥ ९॥ ३ इति प्रधानदेवता होम समाप्ता ॥

अथ प्रधानदेवत्यानि न पक्षज्ञानि ॥ तत्र सूर्यस्य ॥ ३ ॥ विभ्राडिति सप्त दशर्वत्यासु नाकस्य भाषाया विभ्रा
 नत्र राणा त्रिसराणां प्रकृताव अविः पश्चम्या आवत्सरकार्यपक्षविः वक्ष्यावेन अविः सप्तम्याः कुत्स अविः अष्ट
 म्या अगस्त्य अविः नवम्याः अतकसलुकस अविः दशम्याः पुष्कराय अविः तथ द्वयोर्जम दग्नि अविः पश्चदश्या
 न मेधा अविः षोडश्याः कुत्स अविः तथ हिरण्यसुयभाङ्गिरस अविः पश्चम्या विष्मे देवा देवताः षण्माः
 सोमो देवता अन्यसां सूर्यो देवता भाषा पश्चमी वज्रगती छन्दो द्वितीया दिति त्रोनयमी दशमी वगाय
 अश्वदंति गयोदशी पश्चदश्याः पस्या हरत्यो छन्दसी चतुर्दशी सतो हरती छन्दः शेषाः सप्त विदुः पश्च
 दंति सूर्यप्रीतये जपे विनियोगः ॥ ३ ॥ विभ्रा ह्यहत् पश्यन् ॥ ७ ॥ ३ ॥ भाषाठं युत्सु इति च तत्सुताङ्गो
 तम अविः सोमो देवता त्रिदुष्यन्दः सोमप्रीतये जपे विनियोगः ३ ॥ भाषाठं युत्सु सागयिष्ये ॥ ४ ॥ ३ ॥ अ
 निमूर्द्धेति विरूपाक्ष अविः त्रिदेवता गायत्री छन्दो भौमप्रीतये जपे विनियोगः ॥ ५ ॥ अग्निर्मूर्द्धी ॥ १ ॥

ॐ ह्रस्वस्वेति परमेष्टिः अक्षिरिन्देवता त्रिष्टुप् नो वुध प्रीतये जपे विनियोगः ॐ ह्रस्वस्वेति ॥ १ ॥ ॐ ह्र
ह्रस्वस्वेति अतीति गत्समदस्य विर्वस्मा देवता त्रिष्टुप् नो वुध प्रीतये जपे विनियोगः ॥ १ ॥ ॐ ह्रस्वस्वेति अ
ति ॥ १ ॥ ॐ अत्रात्परिस्तुत इति प्रजापत्यस्य सारस्वतीन्द्रा अक्षय रश्मि देवता जगती छन्दश्च प्रीतये ज
पे विनियोगः ॥ १ ॥ ॐ अत्रात्परिस्तुतः ॥ १ ॥ शन्नो देवी अतिदध्यङ्गा यर्वरा अक्षिरापो देवता गीयत्री छन्दः
शन्नो प्रीतये जपे विनियोगः ॥ १ ॥ शन्नो देवी ॥ १ ॥ ॐ कयान इति वामदेव अक्षिरिन्दे देवता गायत्री छ
न्दो राहु प्रीतये जपे विनियोगः ॥ १ ॥ कयान ॥ १ ॥ ॐ केतु इन्द्रावत्रिति मधु छन्दः अक्षिरिन्दे देवता गा
यत्री छन्दः केतु प्रीतये जपे विनियोगः ॥ १ ॥ केतु इन्द्रावत्र ॥ ॥ अथाधिदेवतानाम् ॥ तनेत्वरस्य ॥ १ ॥
नमस्त इति षष्ठ्यष्टिर्मन्त्रात्मनो तदा ध्यायस्य परमेष्टिः अक्षिराघानां षोडशानां केतु देवता ततो
बहुत देवता आधा गायत्री छन्दस्ति स्त्रोतु दुभश्चन्दः सिद्धे जगत्पौ छन्दसी नमो हिरण्यवाहव इत्यत

५ शो.

३०

स्त्रिंशद्यज्ञविद्रोपेऽभयसहस्रपरिष्ठाहतिहृत्ः श्मास्तदायेति जगति हृदोयाते तदेत्यनुष्टुप् हृत्
तो द्वे त्रिष्टुभौ हृत्सीविकिरिन्दे त्वाद्याद्वादशमानुष्टुभश्चन्द्रोऽसि शेषा शिवा ग्रीणि यज्ञं विरुद्रं प्रीतये जपे वि
नियोगः ॥ १३० नमोस्तु जंभे दध्मः ॥ १३१ ॥ हवामहे इत्यन्ताः षोडशैव वास्तुक्तमिति रूपं नारायणाधिपे ॥
१३२ श्रीश्वेतसुत्रे नारायणाय नमः विनायको देवता त्रिष्टुप् हृत्ः प्रमा प्रीतये जपे विनियोगः ॥ १३३ श्रीश्वेत ॥ १३४
यदक्रन्देति भार्गवजमदानी दीर्घतमसमभयः त्कन्दो देवता त्रिष्टुप् हृत्ः त्कन्द प्रीतये जपे विनियो
गः ॥ १३५ यदक्रन्द ॥ १३६ सहस्रशीर्षेति षोडशाना नारायणाय नमः षोडशैव वास्तुक्तमिति रूपं नारायणाधिपे ॥
१३७ यदक्रन्देति षोडशैव वास्तुक्तमिति रूपं नारायणाधिपे ॥ १३८ सहस्रशीर्षेति षोडशैव वास्तुक्तमिति रूपं नारायणाधिपे ॥
१३९ यदक्रन्देति षोडशैव वास्तुक्तमिति रूपं नारायणाधिपे ॥ १४० सहस्रशीर्षेति षोडशैव वास्तुक्तमिति रूपं नारायणाधिपे ॥
१४१ यदक्रन्देति षोडशैव वास्तुक्तमिति रूपं नारायणाधिपे ॥ १४२ सहस्रशीर्षेति षोडशैव वास्तुक्तमिति रूपं नारायणाधिपे ॥
१४३ यदक्रन्देति षोडशैव वास्तुक्तमिति रूपं नारायणाधिपे ॥ १४४ सहस्रशीर्षेति षोडशैव वास्तुक्तमिति रूपं नारायणाधिपे ॥
१४५ यदक्रन्देति षोडशैव वास्तुक्तमिति रूपं नारायणाधिपे ॥ १४६ सहस्रशीर्षेति षोडशैव वास्तुक्तमिति रूपं नारायणाधिपे ॥
१४७ यदक्रन्देति षोडशैव वास्तुक्तमिति रूपं नारायणाधिपे ॥ १४८ सहस्रशीर्षेति षोडशैव वास्तुक्तमिति रूपं नारायणाधिपे ॥
१४९ यदक्रन्देति षोडशैव वास्तुक्तमिति रूपं नारायणाधिपे ॥ १५० सहस्रशीर्षेति षोडशैव वास्तुक्तमिति रूपं नारायणाधिपे ॥

रामः

३०

तेयित मतेत्याह ॥१॥ ॐ कार्ष्णितीति दध्यङ्गाथर्वाङ्गिः अघिरापो देवता अनुष्टुप् नः काल प्रीतये जपे वि
नियोगः ॥१॥ कार्ष्णितीति ॥१॥ ॐ वित्रावसो इति ऋषयः अघयोरात्रिर्देवता जगती छन्दश्चित्रप्रप्रीतये
जपे विनियोगः ॥१॥ वित्रावसोः ॥१॥ ॥ अघपत्यधिदेवतानाम् ॥१॥ अस्या जरासरति सप्तदशर्वः आ
द्यायाः वत्स ऋषिर्द्विवायु देवते त्रिष्टुप् नः द्वितीयाया विरूप ऋषिर्द्विवायु देवते त्रिष्टुप् नः
तृतीयाया गौतम ऋषिर्मित्रावरुतौ देवते गायत्री छन्दश्चतुर्थी विरूपाक्ष ऋषिर्द्विवावरुतौ दे
वते गायत्री छन्दः पञ्चम्याः कृत्स्न ऋषिः ऋको देवता त्रिष्टुप् नः षष्ठाया मदेव ऋषिर्द्विवावरुतौ दे
वते गायत्री छन्दः सप्तम्याः विष्णो मित्र ऋषिर्द्विवावरुतौ देवता त्रिष्टुप् नः अष्टम्याः भरद्वाज ऋषिर्द्विवावरुतौ दे
वते गायत्री छन्दः नवम्याः भरद्वाज ऋषिर्द्विवावरुतौ देवता गायत्री छन्दो दशम्याः मेधातिथि ऋषिर्द्विवावरुतौ दे
वता गायत्री छन्द एकादश्याः शाक्य पराशर ऋषिर्मरुतो देवता त्रिष्टुप् नः द्वादश्याः अग्निदुहिता विश्वम्भवा

यः शो



अषिर्मरुतो देवता त्रिष्टुप् छन्दो दशम भरद्वाज ऋषि रग्निर्देवता त्रिष्टुप् छन्दश्चतुर्दशी प्रश्न दर्शयोर्वसिष्ठ ऋषि
रादित्यो देवता इहती छन्दः षोडश पादाम देव ऋषि रग्निर्देवता त्रिष्टुप् छन्दः सप्तदश पानुशोभातक ऋषिः सवि
ता देवता त्रिष्टुप् छन्दो ग्नि प्रीतये जपे विनियोगः ॥३॥ अस्या जरास ॥ अस्या हृणो महे ॥४॥ ३॥ आपो हि ह्येति तिसृ
तां सि षु द्वीप ऋषिरापो देवता गायत्री छन्दो षोडश प्रीतये जपे विनियोगः ॥५॥ आपो हि वनः ॥६॥ त्वो ना पृथि
वीति दध्यङ्गाथर्वणा ऋषिः पृथिवी देवता गायत्री छन्दः पृथिवी प्रीतये जपे विनियोगः ॥७॥ त्वो न पृथि
वि ॥१॥ ३॥ सहस्र शीर्षेति नारायणा ऋषिः पुरुषो देवता त्रिष्टुप् छन्दः अन्या ननु षु छन्दो विष्टु प्रीतये ज
पे विनियोगः ॥८॥ सहस्र शीर्षः पुरुषः सन्नि देवाः ॥१॥ १॥ ३॥ आशुः शिशान इति द्वादशर्व मैतृ प्रा ग्वत् ॥१॥ १॥
३॥ अदित्यैरात्मेति दध्यङ्गाथर्वणा ऋषि रग्निर्देवता यजु र्दिवाणी प्रीतये जपे विनियोगः ॥९॥ अदित्यैरा
त्मा ॥१॥ ३॥ हिरण्यगर्भ इति चतुराणां हिरण्यगर्भ ऋषि प्रजापतिर्देवता त्रिष्टुप् छन्दः प्रजापति प्रीतये जपे वि

सम्यक्:



नीयोगः ॥ देवेभ्यः स्वाहा ॥ नमोस्तु सर्पेभ्य इति भवस्य देवता अथ यः सर्वो देवता भजतु ह्युक्तः सर्पं प्री
तयेजये विनियोगः ॥ १३ ॥ नमोस्तु सर्पेभ्यः ॥ सर्पेभ्यो नमः ॥ १४ ॥ ॐ बुधस्य ज्ञानमिति प्रजापतिर्ऋषिर्गण
तयो देवता त्रिह्युक्ते शेषे स्तुतयेजये विनियोगः ॥ १५ ॥ बुधस्य ज्ञानमिति ॥ १६ ॥ ॥ अथ विनायकादिपञ्चाना
म् ॥ १७ ॥ गङ्गा नान्वेति प्रजापतिर्ऋषिर्गङ्गापतिर्देवता यजुर्विनायक प्रीतयेजये विनियोगः ॥ १८ ॥ गङ्गा
नान्व्या य सोमम ॥ १९ ॥ ॐ अंवे अं विष् इति प्रजापतिर्ऋषिर्दुर्गा देवता भजतु ह्युक्ते दुर्गा प्रीतयेजये वि
नियोगः ॥ २० ॥ अम्बे अम्बिके वासिनीम् ॥ २१ ॥ ॐ त्रियुत्वा न्यायवितिष तामाया या गतमदन्नविर्हि
तीया या उरमीजजमीठाष्टीति स्तुतां प्रजापतिर्ऋषिः षष्ठ्या व्यस्य अङ्गिरस ऋषिर्वायुर्देवता
द्वितीया या भजतु ह्युक्तः पञ्चमी त्रिह्युक्ते शेषा गायत्र्य भुक्तं दासि वायु प्रीतयेजये विनियोगः ॥
२२ ॥ त्रियुत्वा न्यायो भपा ६० स्यादृणी महे ॥ २३ ॥ ॐ ईश्वर इति ह्यदर्वानां प्रजापतिर्ऋषिर्ऋग्निर्देवता

उस्मिक्छन्दआकाशप्रीतमेजयेविनियोगः॥१७॥ इन्द्रास्यः रविरिदं शुभनाम् ॥१८॥ ॐ यावाङ्क्षेति
 मेधातिष्ठिर्मेधिरिष्टिनो देवतेगायत्री छन्दोऽग्निप्रीतयेजयेविनियोगः॥१९॥ यावाङ्क्षेति ॥१९॥
 अथदिकृपात्तानाम् ॥२०॥ आभुः शिशान इति द्वादर्वमैश्वर्यं प्राग्वत् ॥२१॥ ॐ अस्याजरास इतिसप्तद
 शर्वमायेयं प्राग्वत् ॥२२॥ ॐ यमायत्वेति दध्यङ्गाथर्वरागं अघिर्यमो देवता यजु र्यमप्रीतयेजये
 विनियोगः॥२३॥ यमायत्वाङ्गिरस्वतेषितमते स्वाहा ॥२४॥ ॐ असुचत्रमिति ऋचैव स्वप्रजापति
 ऋषिरिन्देवता त्रिष्टुप् छन्दो निष्प्रतिप्रीतयेजयेविनियोगः॥२५॥ असुचत्रमयजमानम् परि
 वेदयिष्यतः ॥२६॥ ॐ इमं मे वरुणोतिष्ठ योः भुनः सेफः अघिर्वरुणो देवता गायत्री त्रिष्टुप् छन्दो
 वरुणाप्रीतयेजयेविनियोगः॥२७॥ इमं मे प्रमोषी ॥२८॥ ॐ आवाङ्क्षु इति सोम्यं वरुणं प्राग्वत् ॥२९॥
 ॐ तदायवर्षाणि मनुषी शानं प्राग्वत् ॥३०॥ ॐ नमोस्तु सर्वभ्य इति ऋचमनंतं प्राग्वत् ॥३१॥ ॐ ब्रह्म

पञ्चानमिति प्रजापतिर्ऋषिरादित्यो देवता त्रिष्टुप् द्यौर्ब्रह्म प्रीतये जपे विनियोगः ॥३॥ अथ जज्ञानम् ॥
१॥ ॥ अथ यस्यादीनाम् ॥३॥ सुगाव इति वामदेवऋषयश्च यो देवता त्रिष्टुप् द्यौर्ब्रह्म प्रीतये जपे वि
नियोगः ॥३॥ सुगावः ॥१॥३॥ इमा गिर इति उत्तमदेवऋषिरादित्यो देवता त्रिष्टुप् द्यौर्ब्रह्म प्रीतये ज
पे विनियोगः ॥३॥ इमा गिरः अर्धः सः ॥१॥३॥ तदा ध्यायोरौ द्वे प्राग्वत् ॥१॥३॥ भुक् ज्योतिश्चेति वत्सोऽस
प्रवयो मरुतो देवता आषाव तु धीवोऽह्निक पश्चमी जगती शेषा गायत्र्यश्च द्यौर्ब्रह्म प्रीतये
जपे विनियोगः ॥३॥ भुक् ज्योतिश्च ॥१॥३॥ आष्वसन्निति प्रजापतिर्ऋषिर्ब्रह्मा देवता यजुर्ब्रह्म प्रीतये ज
पे विनियोगः ॥३॥ आष्वसन् ॥१॥३॥ मरुत् शरीर्षा प्ररुष इति वै स्पृधे प्राग्वत् ॥१॥३॥ तदा ध्यायरे
द्वे प्राग्वत् ॥१॥३॥ विश्वदितिस प्रदशर्व मा कं प्राग्वत् ॥१॥३॥ वनस्पतेर्वीरु इति प्रजापतिर्ऋषिर्व
नस्पतिर्देवता त्रिष्टुप् द्यौर्ब्रह्म प्रीतये जपे विनियोगः ॥३॥ वनस्पतेर्वीरु ॥१॥३॥ तत उ त्तराङ्ग व्याहृ

प्र. रां.

३३

तिहोमादि बर्हिर्होमात्रं पूर्यादिति प्राग्भाषिकर्म कुर्यात् ॥ ॥ तत्रैवम् ॥ ॐ भूर्भुवः स्वः इति व्याहृतिना प्रजाप
तिर्जगद्विरमिवायुः सूर्या देवता गायमुनिगन्तुः भूभुवः सिहो मे विनियोगः ॥ ॐ भूः स्वाहा इदमन्नये ॥ ॐ
भुवः स्वाहा इदं वायवे ॥ ॐ स्वः स्वाहा इदं सूर्याय ॥ ॐ त्वत्रोऽग्ने इति वामदेवः अक्षि त्विष्टुः पूरुः अग्नीव
रुतो देवते प्रायश्चित्तहोमे विनियोगः ॥ ॐ त्वत्रोऽग्ने वरुणास्य विद्वा देवस्य हेतोऽभवया तिली दणः ॥
यजिष्ठेव नितमः शोभयानो विभ्याद्वेधा ६० सि प्रमुमुध्मस्मत् स्वाहा इदमग्निवरुणाभ्यां ॥ ॐ सत्वत्र
इति वामदेवः अक्षि त्विष्टुः पूरुः अग्नीव रुतो देवते त्रिष्टुः पूरुः होमे विनियोगः ॥ ॐ सत्वत्रोऽग्ने वमो भवोतीनेदि
होऽभस्याऽऽवसोऽयुः ॥ ॐ भव यस्वरो वरुणा ६० रातो वाहि मृजि क ६० सुहवो नः इति स्वाहा इदमग्नि
वरुणाभ्यां ॥ ॐ भयाश्चाग्ने इति वामदेवः अक्षि त्विष्टुः पूरुः अग्निरेवता प्राहश्चित्तहोमे विनियोगः ॥ ॐ
भयाश्चानेत्पनमिशस्ति पाश्चसत्वमित्वमयाऽभसि ॥ ययानो यज्ञं वहस्य यानोर्धो हि भेषजं स्वा

रामः

३३

ह इदमग्नये ॥ ३० ॥ ये ते शतमिति वामदेवक्रमं विस्त्रिष्टुपुन्दो वरुणः सविता विष्णु विश्वे देवता मरुतः स्वर्का
देवताः प्रायश्चित्तहोमे विनियोगः ॥ ३१ ॥ ये ते शतं वरुणो ये सहस्रं यज्ञिया पासा वितथामरुतः ॥ तेभिर्त्रैः ॥ अ
थ सविते तविष्णुर्विश्वे मञ्जु मरुतः स्वर्का यस्याह ॥ इदं वरुणा य स वित्रे विष्णवे विश्वेभ्यो देवेभ्यो मरु
दुः स्वर्केभ्यः ॥ ३२ ॥ उदुत्तममिति भुनः शोफुक्रमं विस्त्रिष्टुपुन्दो वरुणो देवता पाशा न्मोचने विनियोगः ॥
३३ ॥ उदुत्तमं वरुणा पाशमस्मदवाधमं विमप्य मर्दं ॥ अथाय ॥ अथावयमादित्यवते तवानागसो ॥ अदि
तये स्पामस्याह इदं वरुणा य ॥ ३४ ॥ प्रजा प्रजापतय इति प्रजापतिर्क विस्त्रिष्टुपुन्दः प्रजापतिदेवता
प्रायश्चित्तहोमे विनियोगः ॥ ३५ ॥ प्रजापतये स्याह इदं प्रजापतये ॥ इति मनसा ॥ ३६ ॥ अग्नये स्विष्टकृ
त इति प्रजापतिर्क विर्गायत्री छन्दो ग्निर्देवता उत्तराहोमे विनियोगः ॥ ३७ ॥ अग्नये स्विष्टकृते स्याह
इदमग्नये स्विष्टकृते ॥ ततः संखवप्राशनम् ॥ ॥ ततो ब्रह्मरो रूर्गा पात्रदानम् ॥ तत्र वाक्यम् ॥ ॥

मिलतदुक्कर्मणि भोभोक्षेत्रपाल इमावलीं गृह्णातममयजमाने पाहिपाहि ममयजमाना सुकशर्मताः
भायुकर्ता क्षेमकर्ता पुष्टिदलुष्टिदोभव इति ॥ ॥ इमेवलीं भूदेरावात्मनो नवाचतुः पथोक्षिपेत् ॥ ततः आ
चार्यः प्रक्षालितपाणिपाद आवासेत् ॥ ततः आचार्यादयो वात्मनाः प्राङ्मुख्याः पदङ्मुख्या वा ग्रहवे
द्याश्चानेस्यापित शान्तिकलशजलेन मङ्गलगीतवाघनायपुटः सरं यजमानस्य सपरिवारस्य
मङ्गलाभिषेकं कुर्युः ॥ तत्राभिषेकमन्त्राः ॥ ३ ॥ गुरात्स्यामभिषिञ्चतु ब्रह्मविष्णुमहेश्वराः ॥ वासुदे
वो जगन्नाथस्तथा सङ्कर्षणो विभुः ॥ प्रपुत्रश्चानिरुद्रश्च भवतु विजयायते ॥ आखण्डलोन्मि
गवान् यमो वै निर्ऋतिस्तथा ॥ बहूनाः पवनश्चैव धनाध्यक्षस्तथा शिवः ॥ ब्रह्मणा सहितः शेषो
दिक्पालाः पानु मे सदा ॥ कीर्तितस्मीर्धतिर्मेधापुष्टिः श्रद्धा क्रियामतिः ॥ बुद्धिर्लज्जा वज्रः शान्ति
लुष्टिः कान्तिश्च मातरः ॥ एतास्त्वामभिषिञ्चतु देवपत्न्यः समागताः ॥ आदित्यश्चन्द्रमाभौ मोबुध

जीवसितार्कजा ॥ य इह त्वामभिषिञ्चतुराहः केतुश्च मातरः ॥ देवदानवगंधर्वायक्षराक्षसपन्नगाः ॥ अथ
 यो मनवो गयो देवमातर एव च ॥ देवपत्न्योऽपुमाना गा दैत्या ग्राह्यरसाङ्गना ॥ अस्त्राणि सर्वशास्त्राणि ता
 ज्ञानेवाहना निव ॥ भोषधानिवरत्नानि कालत्पाययवाश्च ये ॥ स रितः सागरास्ते लाक्षीर्षानि जलदा
 नदाः ॥ एते त्वामभिषिञ्चन्तु सर्वकामार्थसिद्धये इति ॥ त्वसा खोक्ता वेदिकमन्त्राश्च ॥ तत आचार्या
 दिभिरभिषिक्तो यजमानः भग्नैः पश्चिमभागे प्राङ्मुखो पविष्टः ५६३ पुनरेभ्य आचार्यः स त्वि
 ग्भ्यो दक्षिरा न दद्यात् ॥ तत्र प्रथमं सूर्यं प्रीतये कपिला गोदानम् ॥ देयवोत्तरो विसं पूज्य देयः
 कुशजलेन प्रोक्ष्यः ॥ कुशयवतिलजलान्यादाय ॥ ५६४ अघेत्यादि देशकालौष्ठत्वाः कृतं तत्रैव य
 ह यज्ञप्रतिष्ठार्थं मिमांसा कपिलाश्चेतुङ्गा तद्देवतां सूर्यं प्रीतये भुक्क गोत्राया भुक्क शर्मणो ब्रह्म
 णाय दक्षिणा मुभ्य महं संप्रददे ॥ प्रार्थना ॥ कपिले सर्वदेवानां पूजनीयासि रोहिणि ॥ तीर्थदेव

पयी मस्मादतः शान्तिप्रयच्छमे इति मंत्रेणावाप्ता हस्ते जलं दद्यात् ॥ वासराङ्गं स्वती तु का स्वशाखो
काङ्कामनुति पठेत् ॥ ॥ ततो ते नैव प्रकारेणा देवताभिमानपुरःसरम् सोमाय समुद्रदेवतं शङ्ख
त्वम् ॥ सोमाय तद्देवतं ह्यमम् ॥ उधायाम्नि देवतं हिरण्यम् ॥ बृहस्पतये हृताङ्गं रुद्राङ्गम् ॥
भुक्ताय श्वेताश्वम् ॥ शोनेश्वराय रुद्रगवीम् ॥ राहवे भैरवदेवतं लोहम् ॥ केतुभ्योऽग्निदेवतं चाग
म् ॥ तन्नमन्नेना दद्यात् ॥ मन्त्राश्च ॥ ॐ पुराणं त्वं शङ्खं पुराणानां मङ्गलानां च मङ्गलम् ॥ विष्णुना विधत्ते
नित्यमतः शान्तिप्रयच्छमे ॥ २ ॥ अथ ह्यमदानमन्त्रः ॥ ॐ धर्मत्वं वृषतपेरा जगदानन्दकारकः ॥ अथ
मुर्ते रघिग्नानमतः शान्तिप्रयच्छमे ॥ ३ ॥ अथ हिरण्यदानमन्त्रः ॥ ॐ हिरण्यगर्भगर्भत्वं हेमवीजं वीभा
वसो ॥ भनन्तु पुराणफलदमतः शान्तिप्रयच्छमे ॥ ४ ॥ अथ पीतवस्त्रदानमन्त्रः ॥ पीतवस्त्रं मुग्धं यस्माद्वा
सुदेवस्य दुर्लभं ॥ प्रदानात्तस्य मे विष्णुरतः शान्तिप्रयच्छमे ॥ ५ ॥ अथ आश्वदानमन्त्रः ॥ विष्णुस्त्वमश्वत्वे

शुशो

३१

रा यस्मादप्युतसंभवः ॥ वदार्कवाहमानित्यमतः शान्तिप्रयच्छमे ॥ ४ ॥ अथ लक्ष्मणवीरानमत्र ॥ यस्मात्
पृथिवीसर्वाः धेनोः केशवसन्निभा ॥ सर्वपापहरानित्यमतः शान्तिप्रयच्छमे ॥ ५ ॥ अथ लोहदानमंत्रः ॥
यस्मादुर्गाति कर्माणि त्वदाधारानि सर्वदा ॥ हे लोहलाङ्गलादीनि तस्माच्छान्तिप्रयच्छमे ॥ ६ ॥
अथ छागदानमंत्रः ॥ यस्मात्सर्वयज्ञानामङ्गत्वेन व्यवस्थितः ॥ यानं विभावसो नित्यमतः शा
न्तिप्रयच्छमे ॥ ७ ॥ ॥ सर्वांश्च दक्षिणाः सूर्यदक्षिणा समाना ज्ञातव्याः ॥ तेन सोमाय शश्वद्वत्
कपिलाय गोमुल्यं सुवर्णं शश्वद्वत्पूज्यं नृनत्रदानि मेव दद्यात् ॥ एवमूलस्थिते सर्वत्र दक्षिणा
सूर्यदक्षिणा समाना कार्या ॥ आदित्यादि नवग्रहेभ्यः स्वर्णं भूषिता मे केकाशं वा समानं सुवर्णं
मेव दक्षिणा दद्यात् ॥ ततः सुवर्णं न समाना कार्या यजमानेन दक्षिणा ॥ सर्वेषामथ वागावो दा
तव्या हेमभूषिताः ॥ सुवर्णं मथ वा दद्यात् शुर्वीयेन तुष्पति ॥ स्वमन्त्रेण प्रदातव्याः सर्वाः सर्व

1691

ASHA ARCHIVES

रामः

३५